



MEMO aan commissie Woonomgeving

Aan : Commissie Woonomgeving
Van : College van Burgemeester en Wethouders
Datum : 11 juni 2020
Onderwerp : **Nadere toelichting uitvoeringsplan recycle-tarief**

Inleiding

Tijdens de behandeling van het voorstel in de commissievergadering van 9 juni rees de vraag of de risicoparagraaf uit het uitvoeringsplan door het college nader toegelicht kon worden. In deze memo lichten wij de risico's en effecten van de voorgestelde inzamelstructuur dan graag nader aan u toe.

Welke risico's en effecten zijn er te verwachten bij de invoering van het recycle-tarief?

Zoals in het uitvoeringsplan is beschreven moet hierbij onderscheid gemaakt worden tussen marktrisico's/effecten enerzijds en het gedrag van onze inwoners anderszijds.

Hieronder geven wij hierop graag een nadere toelichting.

Aanvullende informatie risico-paragraaf

1. Prijsontwikkeling grondstoffen (marktrisico)

In de tariefstelling voor de afvalstoffenheffing die de gemeente Noordoostpolder hanteert is rekening gehouden met de inkomsten die de gemeente ontvangt voor de inzameling van afvalgrondstoffen, zoals oud papier, PBD, oude metalen en textiel. Dat is in het huidige systeem ook al het geval. In het voorgesteld recycle-tarief gaat het om (gemiddeld) ongeveer €17,- per persoon aan opbrengsten (zie ook tabel 10.1). De kans op nadelige effecten van fluctuerende marktprijzen voor de voornaamste grondstofstromen zijn als volgt ingeschat:

- Oud Papier en Karton: In 2019 is in Europa een prijsdaling ingezet mede doordat China een importverbod op deze stroom inzette en een overschot ontstond. HVC heeft afname geborgd tegen wat lagere marktprijzen. De coronacrisis zorgt inmiddels wel voor een opleving in de verpakkingen en levensmiddelenindustrie. Naar verwachting zal de toegenomen vraag het China effect (grotendeels) compenseren. De prijs was in april op een dieptepunt, maar is inmiddels aan het stijgen.
- Plastic, Blik en Drinkpakken: Als gevolg van de lage olieprijs zijn de prijzen voor nieuw kunststof nog steeds laag en de voorraden nieuw kunststof enorm hoog. De prijsdruk zal voorlopig blijven. Echter, doordat sinds 1 april 2020 een vast tarief per ingezamelde (en goedgekeurde) ton PBD gehanteerd wordt van €261,00 ligt dit risico niet bij de gemeente.
- Oud Textiel: De textielrecyclingsector kampt nog steeds met een lage vraag. De inzameling van gebruikt textiel in West-Europa blijft nog onder het normale niveau, maar neemt wel toe.

2. Kosten voor afvalverbranding (marktrisico)

Een andere belangrijke variabele in de tariefstelling zijn de kosten die de gemeente maakt voor het verbranden van restafval. We hebben de afgelopen jaren gezien dat zowel de opbrengst van grondstoffen als de kosten voor de afvalstoffenverbranding onder druk staan. Dat heeft in de afgelopen jaren geleid tot een stijging van de afvalstoffenheffing. Doordat we met het recycle-tarief minder restafval inzamelen dan in het huidige systeem is het risico hiervan echter kleiner geworden. We zijn bij de uitwerking van het Koersdocument van een voorzichtige inschatting uitgegaan. In de berekeningen is rekening gehouden met een hoeveelheid restafval van 90 kg per persoon in 2024. Hierdoor houden we enerzijds rekening met minder opbrengsten van grondstoffen (zie hiervoor),

anderzijds met meer kosten voor afvalverbranding dan op grond van de doelstelling van 60 kg per persoon per jaar. Ervaringen bij andere gemeenten laten zien dat een hoeveelheid van 90 kg restafval haalbaar is.

3. Bedrijfsvoering HVC (marktrisico)

Voor onze afvalinzameling zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van HVC. Mocht HVC in financieel zwaar weer komen dan kan men een beroep doen op de garantstelling van de aandeelhouders én komt de afvalinzameling in gevaar. Niets wijst hier de afgelopen jaren op.

Het is dus van belang de bedrijfsvoering van HVC goed te volgen en (via de Aandeelhoudersvergaderingen) hierop inbreng te hebben. U wordt hierover regelmatig geïnformeerd. In het afgelopen jaren is de solvabiliteit van HVC (wederom) toegenomen en laat het bedrijfsresultaat een positieve ontwikkeling zien, hetgeen het risico op deze gebeurtenis verkleint. Verder heeft men de bedrijfsactiviteiten verbreed ('Van Gas Los') waardoor de risico's verder verspreid zijn. Ook deze bedrijfsactiviteiten laten een positief rendement zien.

4. Effect op de dienstverlening (gedragrisico)

De invoering van het recycle-tarief heeft effect op de dienstverlening die inwoners gewend zijn. We voeren immers aanpassingen door om het effect van het recycle-tarief zo groot mogelijk te laten zijn. Een mogelijk nadelig effect hiervan is dat dit het draagvlak onder het inzamelingsstelsel ondermijnt. Wij zien echter dat met de invoering van het recycle-tarief het niveau van dienstverlening eerder toeneemt, dan afneemt. Zo plaatsen extra ondergrondse containers bij hoogbouw, organiseren we een snoeiroute en krijgen onze inwoners de beschikking over een handige app om beter geïnformeerd te worden over de afvalinzameling. Ook passen we de frequentie van inzameling van GFT aan aan het aanbodpatroon van onze inwoners, zodat we besparen op de inzameling zonder dat dit tot overvolle GFT-containers leidt.

5. Inwoners scheiden minder dan gedacht (gedragrisico)

Als we minder scheiden dan aangenomen, nemen de kosten van de afvalstoffeninzameling vanzelfsprekend toe. Om die reden zet het college zwaar in op communicatie bij de invoering van recycle-tarief. De communicatie-aanpak en -planning treft u in de bijlagen van het uitvoeringsplan aan. Dit doen we niet alleen via de (social) media, maar ook door te communiceren over afvalscheiding in verschillende talen en persoonlijk contact via afvalcoaches. Tenslotte geven we inwoners via de HVC-app inzage in hun inzamelgedrag en maken we het via deze weg mogelijk om informatie te ontvangen over afvalinzameling en de dienstverlening van HVC.

6. Inwoners gebruiken grondstofcontainers voor restafval (gedragrisico)

Een ander gedragrisico is dat inwoners proberen de hoogte van het variabel tarief te beïnvloeden door (ten onrechte) restafval in de andere containers te stoppen. Dit leidt tot een achteruitgang van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen en mogelijk zelfs tot afkeuring van partijen. Om dit te voorkomen ziet HVC bij de inzameling erop toe dat de containers op de juiste wijze gevuld zijn en spreekt inwoners er ook op aan als dit niet het geval is. Containers met vervuiling worden niet geleegd door HVC. Overigens laten ervaringen bij andere gemeenten zien dat dit effect maar beperkt optreedt en vaak van korte duur is.

7. De hoeveelheid zwerfafval neemt toe (gedragrisico)

Een andere manier om de hoogte van het variabel tarief te beïnvloeden is door afval in de openbare ruimte te dumpen, openbare afvalbakken te vullen of illegaal bij containers bij te plaatsen. Om dit te voorkomen passen we de inworp-openingen van openbare prullenbakken aan en is er extra inzet van de buitendienst en wordt door de BOA's in de eerste jaren van invoering hierop extra toegezien. Ze spreken inwoners hierop aan en delen eventueel boetes uit. Daarnaast passen we de containers bij hoogbouw aan, zodat deze alleen te gebruiken zijn door bewoners van de hoogbouw met een milieupas. Tenslotte voeren we in 2020 een nulmeting zwerfafval uit en in 2021 een effectmeting, zodat we inzage hebben in de ontwikkeling van de hoeveelheid zwerfafval.

Monitoring van risico's

Risico's en resultaten van de implementatie worden zeer regelmatig gemonitord, daar dit rechtstreeks verband houdt met het succesvol doorlopen van de implementatie en waar nodig direct wordt bijgestuurd. Daarnaast besteden we extra aandacht aan een zorgvuldige invoering, door een goede interne projectorganisatie met korte lijnen met HVC.

Hoe is het proces tot nu verlopen?

Een aantal jaren geleden zijn we gestart met een nieuwe manier van inzamelen. De behaalde resultaten zijn positief. We zijn van 240 kilo restafval per persoon in 2015 naar 140 kilo restafval per persoon in 2018 gegaan. Er zijn echter nog meer stappen nodig om het aantal kilo's restafval verder te laten dalen. Hiervoor is een systeemverandering nodig.

Daarom zijn we in 2019 gestart te onderzoeken welke extra maatregelen we kunnen nemen om dit te bereiken. Er is een burgerpanelpeiling uitgevoerd en u bent als raad via een aantal themabijeenkomsten meegenomen in het proces om tot de volgende stap te komen.

Het heeft geresulteerd in het raadsbesluit van 27 januari 2020, waarin u het Koersdocument 'Op naar 60 kilo restafval 2019-2025' vaststelde. In het document stelde u de doelstelling vast om te komen tot 60 kilo restafval per persoon/per jaar in 2025 en (bij amendement) de ambitie om tot 30 kilo restafval per persoon/per jaar te komen in het jaar 2030. In het Koersdocument heeft u tevens vastgesteld dat u dit wilt bereiken door het invoeren van een zogenaamd recycle-tarief. Daarbij gaf u het college de volgende kaders mee:

- Inwoners hebben invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing
- Er is een aangepaste service om meer afvalscheiding te stimuleren
- We gaan voor schone afvalstoffen met een maximale opbrengst
- Minimaal kostenneutraal, de afvalstoffenheffing is niet hoger dan in 2020.

Ook zei het college u toe hiervoor een *investerings*voorstel voor te zullen leggen.

Het college is vervolgens met deze doelstelling en kaders aan de slag gegaan en heeft een Uitvoeringsplan recycle-tarief opgesteld. Dit is gebeurd in nauwe samenspraak met werkgroep van verschillende interne en externe deskundigen en een klankbordgroep van betrokken inwoners. Het Uitvoeringsplan is door het college op 19 mei 2020 vastgesteld en toegelicht tijdens een themabijeenkomst op 3 juni 2020 met dit doel dit eventueel met uw inbreng te verrijken..

Welk besluit ligt nu voor?

Het raadsbesluit dat nu voor ligt is het toegezegde *investerings*voorstel om het raadsbesluit van 27 januari 2020 uit te voeren. Hiervoor is eenmalig €325.000,- benodigd voor het bekostigen van de inzamelmiddelen, zoals ondergrondse papiercontainers en gft cocons bij voornamelijk hoogbouw. De afschrijvingslasten van deze investering worden vanaf 2021 in het recycle-tarief verwerkt.

U heeft de kaders vastgesteld en de uitvoering in handen van het college gegeven. Het uitvoeringsplan is dan ook ter kennisgeving aan u verzonden.

Wat is het effect van uitstel van de behandeling in de raad naar september?

Willen we in 2021 het recycle-tarief kunnen invoeren, dan is het van belang dat de raad het investeringsvoorstel vóór de zomer goedkeurt. Belangrijkste voorbereidende activiteit is namelijk het omwisselen van de minicontainers. Daarnaast worden nieuwe ondergrondse containers en cocons geplaatst. Wanneer de raad de middelen na de zomer voteert, is deze omwisselactie niet tijdig uit te voeren. Omdat de afvalstoffenheffing een belastingmaatregel betreft, zijn we gebonden om investeringen per kalenderjaar door te rekenen. Dit betekent dus dat we pas in 2022 daadwerkelijk het recycle-tarief kunnen invoeren.

De verslagen en correspondentie met de klankbordgroep ligt ter inzage bij de griffie

U vroeg om inzage in de verslagen en correspondentie met de klankbordgroep. Deze liggen ter inzage bij de griffie.